

Redakcja: Anton Saifullayeu (zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel
(sekretarz redakcji), Spasimir Domaradzki, Bartłomiej Krzysztan,
Damian Szacawa, Agata Tatarenko

Nr 1577 (82/2026) | 31.03.2026

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Agata Domachowska

Wybory lokalne w Serbii: wzmacniająca się polaryzacja społeczna

Wybory lokalne przeprowadzone w dziesięciu serbskich gminach potwierdziły utrzymującą się głęboką polaryzację społeczną. Serbia podzielona jest na dwa bloki: rządowy, popierający przede wszystkim prezydenta A. Vučića, oraz opozycyjny. Wstępne wyniki świadczą o sukcesie środowiska opozycyjnego i studenckiego, co może mieć istotne znaczenie symboliczne – przełamuje bowiem narrację o nieuchronności zwycięstw partii rządzącej. Jednocześnie liczne nieprawidłowości odnotowane podczas wyborów wskazują na utrwalony i systemowy charakter deformacji procesu wyborczego, a nie jedynie na incydentalne naruszenia.

Wybory lokalne w serbskich gminach. 23 lutego 2026 r. przewodnicząca parlamentu Serbii Ana Brnabić ogłosiła, że 29 marca zostaną przeprowadzone wybory lokalne w 10 serbskich gminach: Arandelovac, Bajina Bašta, Kladovo, Knjaževac, Kula, Lučani, Majdanpek oraz Smederevska Palanka, a także w miejskiej gminie Sevojno (wchodzącej w skład miasta Užice)¹. Należy dodać, że już wcześniej zdecydowano o przeprowadzeniu tego samego dnia wyborów radnych w mieście Bor, położonym we wschodniej Serbii.

Prawo do głosowania przysługiwało ok. 250 tys. wyborców. Jednocześnie zdecydowano, że w gminach proces wyborczy będzie zabezpieczany przez policję ze względu na ryzyko wystąpienia zamieszek. Od wielu miesięcy sytuacja społeczno-polityczna w Serbii pozostaje napięta, po tym jak od końca 2024 r. organizowane są protesty społeczne. Zostały one zapoczątkowane przez studentów w odpowiedzi na tragedię, do której doszło 1 listopada 2024 r. w Nowym Sadzie. W wyniku zaważenia się zadaszenia nad głównym wejściem do dworca kolejowego zginęło 16 osób. Protestujący nieustannie domagają się od władz rzetelnego i transparentnego wyjaśnienia przyczyn katastrofy, pociągnięcia do odpowiedzialności winnych tragedii oraz przeprowadzenia przedterminowych wyborów parlamentarnych.

Dodatkowo, w kontekście wyraźnej polaryzacji społecznej, w ostatnich miesiącach przeprowadzono także wybory lokalne w innych serbskich gminach – w Zaječarze i Kosjericiu (czerwiec 2025 r.) oraz w Mionicy, Negotinie i Sečnju (listopad 2025 r.).

We wszystkich zwyciężyła rządząca Serbska Partia Postępowa (*Srpska napredna stranka*, SNS). Wybory cechowały się wysoką frekwencją, licznymi incydentami oraz wieloma skargami na nieprawidłowości w lokalach wyborczych i w ich bezpośrednim otoczeniu. Zakładano zatem, że dzień głosowania w czasie kolejnych wyborów lokalnych może mieć podobny charakter.

Prezydent Vučić twarzą kampanii rządzących. Kampania wyborcza przed wyborami lokalnymi trwała 34 dni i była niezwykle intensywna. Rządząca SNS w większości przypadków zdecydowała się na utworzenie wspólnych list wyborczych ze swoimi koalicjantami na szczeblu centralnym, m.in. z Socjalistyczną Partią Serbii (*Socijalistička partija Srbije*, SPS), również w tych gminach, w których podczas poprzednich wyborów lokalnych ugrupowania te startowały osobno. Politycy SNS od miesięcy prowadzili intensywne działania w terenie, mające na celu zwiększenie poparcia dla rządu, a twarzą kampanii tego ugrupowania został prezydent Serbii Aleksandar Vučić, którego wizerunek był wykorzystywany w materiałach promocyjnych. Co więcej, odbył on spotkania z wyborcami niemal we wszystkich miejscowościach. Zgodnie z nazwą koalicji wyborczej stworzonej przez SNS („Aleksandar Vučić – Serbia – nasza rodzina” / *Aleksandar Vučić – Srbija, naša porodica*) podkreślał on przede wszystkim kontynuowanie przez rząd polityki prorodzinnej. Ponadto zapowiadał realizację dużych projektów

¹ Należy dodać, że w niektórych z wymienionych gmin, np. w Lučani i Bajina Bašta, wybory zostały ogłoszone już wcześniej.

infrastrukturalnych. Prezydent A. Vučić, podczas swoich licznych wizyt lokalnych, wielokrotnie podkreślał, że rządzący dążą do zwycięstwa we wszystkich 10 gminach, oraz wskazywał, że – w przeciwieństwie do swoich kontrkandydatów – jego celem jest zachowanie spokoju i stabilności w państwie.

Podzielona opozycja. Podczas gdy koalicja rządowa, skupiona wokół SNS, startowała wspólnie we wszystkich gminach, podejście opozycji do wyborów było zróżnicowane. W niektórych gminach utworzono niezależne listy ruchów studenckich oraz ugrupowań opozycyjnych, w innych – listy opozycyjne wspierane przez studentów, a w jeszcze innych – wspólne listy studentów i opozycji. Niezależnie od form współpracy, ugrupowania opozycyjne oraz studenci koncentrowali się w kampanii przede wszystkim na kwestiach lokalnych, takich jak rozwiązywanie problemów z dostawą wody czy budowa i poprawa jakości dróg. Zwracano także uwagę na konieczność podniesienia jakości w obszarze oświaty, rolnictwa i służby zdrowia.

Zacięta kampania wyborcza. Kampania charakteryzowała się ostrą retoryką, a w niektórych gminach atmosfera pomiędzy władzą a opozycją była niezwykle napięta, np. w gminie Kula dochodziło do wzajemnych oskarżeń o stosowanie przemocy fizycznej. W trakcie publicznych wystąpień rządzący zdecydowanie krytykowali zarówno opozycję, jak i protestujących. Podczas jednego z wieców wyborczych SNS, prezydent A. Vučić porównał ruch studencki do reżimu Pol Pota w Kambodży oraz do talibów w Afganistanie. Jednocześnie podkreślił, że uczestnicy tego ruchu to jeszcze „dzieci”, o które państwo musi zadbać (zapewnić im edukację i pracę), aby dopiero w przyszłości mogły one wziąć odpowiedzialność za rządzenie krajem.

Nie tylko opozycja, ale przede wszystkim organizacje społeczne, takie jak Centrum ds. Badań, Transparentności i Odpowiedzialności (*Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost*, CRTA) oraz Instytut Badań nad Korupcją Kareja (*Institut za istraživanje korupcije Kareja*), wskazywały na liczne nieprawidłowości. Odnotowały przypadki kupowania głosów, wywierania presji na wyborców, nadużywania zasobów publicznych do celów kampanii, a także przemocy politycznej i zastraszania obywateli. Dodatkowo w niektórych miejscowościach kwestionowana była rzetelność spisów wyborców. Zwracano również uwagę na istnienie tzw. „fałszywych” („fantomowych”) list, tj. takich, które ostatecznie mogły uzyskać mniej głosów niż liczba podpisów wymaganych do ich rejestracji, co mogło służyć manipulowaniu procesem wyborczym.

(Nie)jednoznaczne zwycięstwo rządzących i wysoka frekwencja². Dzień wyborów lokalnych przebiegał w niezwykle napiętej atmosferze. Według informacji przekazywanych przez niezależnych obserwatorów oraz opozycję doszło do licznych incydentów (np. bójki, ataki na dziennikarzy, obywateli i aktywistów) oraz nieprawidłowości (np. kupowanie głosów, fotografowanie list wyborczych, obecność policji w lokalach wyborczych). Do starć fizycznych doszło m.in. w Borze, Bajinie Bašcie i Kuli.

Prezydent A. Vučić osobiście ogłosił wyniki wyborów ok. godziny 23 w dniu głosowania. Prezydent poinformował o zwycięstwie rządzących we wszystkich gminach – w oparciu o dane z 90% przeliczonych głosów. Zgodnie z tymi wstępnymi rezultatami koalicja rządząca odniosła zwycięstwo nad opozycją:

- w mieście Bor: 48,09% do 39,76%,
- w gminie Aranđelovac: 50,12% do 46,08%,
- w gminie Bajina Bašta: 52,42% do 40,25%,
- w gminie Kladovo: 70,63% do 26,16%,
- w gminie Knjaževac: 55,73% do 32,22%,
- w gminie Kula: 49,06% do 47,5%,
- w gminie Lučani: 60,33% do 32,9%,
- w gminie Majdanpek: 63,26% do 18,89% na listę obywatelską „Nu dau” i 12,5% na listę „Mi odlučujemo-Dr Damjan Stevkić”,

² W oparciu o wstępne dane o wynikach wyborczych z godz. 10 z dn. 30 marca.

- w gminie Smederevska Palanka: 56,57% do 28,5%,
- w gminie Sevojno: 49,6% do 44,84%³.

Jednocześnie odnotowano wysoką frekwencję: w Lučanach – 79%, w Sevojnie – 76%, w Bajinej Bašcie – 75%, w Kuli – 71%, w Knjaževcu i Arandjelovcu – po 70%, w Borze – 67%, w Smederevskiej Palance – 66%, w Majdanpeku – 62%, a w Kladovie – 53,6%⁴.

Wnioski

Wybory lokalne przeprowadzone w dziesięciu serbskich gminach potwierdziły utrzymującą się głęboką polaryzację społeczną, która coraz wyraźniej przyjmuje formę trwałego konfliktu politycznego o charakterze systemowym, a nie jedynie rywalizacji wyborczej. Serbia pozostaje podzielona na dwa bloki: rządowy, popierający przede wszystkim prezydenta A. Vučića, oraz opozycyjny – studencki.

Skala mobilizacji obozu rządzącego, w tym wspólny start i szerokie zaangażowanie struktur państwowych, wskazuje na wzrost obaw o utratę poparcia dla SNS oraz potrzebę maksymalizacji kontroli nad procesem wyborczym. Prowadzenie kampanii na poziomie lokalnym w formule właściwej dla wyborów ogólnokrajowych świadczy o centralizacji przekazu politycznego oraz marginalizacji problemów lokalnych na rzecz narracji o charakterze ogólnopaństwowym, dotyczącej kwestii bezpieczeństwa. Dominacja tematów takich jak „zagrożenia zewnętrzne” czy „obrona państwa” sugeruje świadome wykorzystywanie strategii mobilizacji elektoratu poprzez odwołanie się do lęku oraz konsolidację wyborców wokół władzy w warunkach spadku zaufania społecznego.

Stworzenie przez studentów osobnych list wyborczych wskazuje na ich rosnącą rolę jako aktora politycznego, jednak wybory ujawniły również ich niedostateczne przygotowanie organizacyjne oraz brak doświadczenia w konfrontacji z aparatami partyjno-państwowymi. Najlepszy wynik listy te osiągnęły w Kuli i Arandjelovcu, gdzie całe środowisko opozycyjne poparło studentów. Natomiast w Smederevskiej Palance, gdzie do takiego zjednoczenia nie doszło, wynik listy stworzonej przez studentów wyniósł ok. 30%, co i tak należy uznać za sukces w porównaniu z wynikiem ugrupowań opozycyjnych na poziomie lokalnym w czasie poprzednich wyborów w 2022 r.

Wstępne wyniki wyborów świadczą jednak o sukcesie środowiska opozycyjnego i studenckiego, co może mieć istotne znaczenie symboliczne, podważając narrację o nieuchronności zwycięstw SNS oraz wpływając na percepcję realnej konkurencyjności systemu politycznego. Jednocześnie niosą one za sobą potencjał mobilizacyjny różnych grup społecznych przed nadchodzącymi wyborami parlamentarnymi i prezydenckimi.

Wybory te stanowiły dla opozycji i ruchów społecznych swoisty poligon testowy, ujawniając konieczność budowy szerszych koalicji, profesjonalizacji kampanii oraz wypracowania mechanizmów przeciwdziałania nadużyciom wyborczym.

Liczne nieprawidłowości (w tym w zakresie spisów wyborców, potencjalnych fikcyjnych głosów czy presji na wyborców) wskazują na utrwalony, systemowy charakter deformacji procesu wyborczego, a nie incydentalne naruszenia. Z kolei wysoki poziom napięcia w dniu wyborów – w tym przypadki bezpośrednich starć – potwierdza rosnącą brutalizację życia politycznego oraz obniżenie standardów demokratycznej rywalizacji.

Wykorzystanie zasobów państwowych przez obóz rządzący wzmacnia asymetrię konkurencji wyborczej i ogranicza możliwość prowadzenia równych kampanii przez opozycję. Mechanizmy klientelistyczne, presja ekonomiczna oraz kontrola nad mediami tworzą środowisko sprzyjające reprodukcji władzy przez SNS, niezależnie od rzeczywistego poziomu poparcia społecznego.

³ Preliminarni rezultati lokalnih izbora u deset mesta u Srbiji, <https://www.danas.rs/vesti/politika/prvi-rezultati-lokalni-izbori-2026-u-deset-mesta-u-srbiji/> [30.03.2026].

⁴ (BLOG) Naprednjaci proglasili uglavnom tesne pobeđe, uz incidente, batinaše i neregularnosti, <https://n1info.rs/vesti/najnovije-vesti-uzivo-lokalni-izbori-2026-rezultati/> [30.03.2026].